

Motion till riksdagen 2010/11:C237

av Peter Jeppsson (S)

Vandringsvägar för fisk i reglerade vattendrag

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör redovisa hittillsvarande åtgärder och en plan för fortsatta åtgärder i enlighet med riksdagens uppdrag att utreda förutsättningarna för att ändra regelverket så att regleringsföretagen kan åläggas att anlägga laxtrappor eller andra fiskvandringsvägar i alla reglerade vattendrag.

Motivering

I årtusenden har fisken fritt kunnat vandra upp i vattendragen för reproduktion och tillväxt. Fisken har med tiden anpassat sig till de unika förutsättningar som råder i varje vattensystem och bildat genetiskt åtskilda populationer, var och en med sina helt unika och oersättliga egenskaper. Laxen utgör i detta sammanhang själva sinnebild för naturens kretslopp och naturens förmåga till anpassning. Med sin storlek och styrka har den förmått vandra tusentals kilometer i havet för att sedan passera de kraftigaste forsar och fall på sin vandring tillbaka till sin hemälv och till den grusbädd där den en gång kläcktes. Laxen utgör ett av många exempel på en arts förmåga till anpassning och förmåga att nyttja många olika miljöer för sin livscykel, en livscykel som är intimt förbunden med ett fungerande ekosystem, där laxen inte enbart utgör en symbol för detta utan faktiskt har en systembevarande roll i sin egenskap av toppredator (toppkonsument).

Förutom att vara en mycket värdefull resurs är den också en mycket tydlig indikator på tillståndet i vår miljö. Trots sin storlek och styrka står den sig slätt mot en kraftverksdamm eller ett gallerföreturbinintag. Utan strömmar och forsar finns ingen plats för den att leka eller för dess ungar att växa upp. Utan lax- och öringungar kan inte flodpärlmusslan överleva o. s. v. Att ersätta laxens naturliga livscykel med odling är heller ingen lösning. Erfarenheterna

Fel! Okänt namn på

av mer än femtio års storskalig kompensationsodling i de utbyggda vattendragen uppvisar ett förödande resultat. Överlevnaden på den utsatta fisken har minskat stadigt och börjar nu närma sig noll. Orsakerna kan vara flera men helt uppenbart är att den odlade fisken är mycket mer sårbar för de förändringar som sker i miljön. Den är dessutom mycket sämre anpassad för att möta de naturligt förekommande hot och faror som den har att bemästra.

Kompensationsodlingen förser idag Östersjön med ca 2/3 av den smolt (utvandrande laxungar) som vandrar ut från älvarna, till en kostnad av ca 70–80 miljoner kronor per år. Den återstående tredjedelen är naturligt reproducerade smolt från de oregerade vattendragen. Men av de vuxna laxar som fångas utgör de odlade i dagsläget bara några fåtal procent. Konsumtionsvärdet av dessa odlade fiskar är försumbart i förhållande till kostnaderna för odlingen. Detta är ingen uthållig lösning, varken ekonomiskt eller biologiskt!

Vad som krävs är istället att så långt som möjligt ta tillvara och restaurera de potentiella reproduktionsområden som finns i vattendragen och att låta vandringsfisken ta dessa i anspråk genom att i förekommande fall undanröja vandringshinder. På så sätt upprätthåller man en naturlig livscykel och en naturlig selektion som på sikt medför starkare och mer motståndskraftiga bestånd. I många av de reglerade älvarna finns potentiella reproduktionsområden som kan återställas och bli tillgängliga genom olika former av åtgärder som exempelvis bygge av fisk- och faunapassager, åtgärder som dessutom på ett avgörande sätt skulle komma att gynna hela den biologiska mångfald som är knuten till strömmande vattenmiljöer! På så sätt skulle även arbetet med att uppnå såväl miljömål som ramdirektivet för vatten underlättas. Detta arbete bör påbörjas utan dröjsmål i enlighet med riksdagens beslut 2005/06:115 om naturresursfrågor och vattenrätt.

Regeringen bör redovisa hittillsvarande åtgärder samt en plan för fortsatta åtgärder i enlighet med riksdagens uppdrag att utreda förutsättningarna för att ändra regelverket så att regleringsföretagen kan åläggas att anlägga laxtrappor eller andra fiskvandringsvägar i alla reglerade vattendrag.

Stockholm den 22 oktober 2010

Peter Jeppsson (S)